

**P E N
N O R W A Y**

**PEN Norveç - Gezi Parkı davası tutuklusunu
Mine Özerden ile söyleşi**

Yayımlanma Tarihi: 07 Temmuz 2022

PEN Norveç'in Gezi davası tutuklusunu Mine Özerden ile söyleşi:

«Sadece muhalefetin değil, her kesimden hakkı yenen insanların Gezi'ye ve bize sahip çıkmasını diliyorum. Farklı kesimlerden insanların asgari müştereklerde, eşdeğer ilişki kurarak bir arada durma pratikleri geliştirme halinin daha da yoğunlaşarak güne taşınması gerektiğini, bunun demokratik yöntemlerle olması gerektiğini düşünüyorum»

Mine Özerden, film yapımcısı ve yönetmen. Kendisi daha önce Türkiye'de kurulu bir sanat vakfı olan Anadolu Kültür'de çalışıyordu. PEN Norveç Mine Özerden ile birlikte 16 sanığın 2013 yılında İstanbul Taksim Meydanı'nın yanı başında bulunan Gezi Parkı'nın kural tanımaz bir biçimde yayalaştırılmasını hedefleyen projeye karşı gelişen meşru protestoların akabinde "cebir ve şiddet kullanarak hükümeti devirmeye teşebbüs" suçu ile yargılandıkları Gezi davasının duruşmalarının tamamını takip etti.

25 Nisan 2022 tarihinde Mine Özerden ve duruşmada hazır bulunan diğer sanıklar 18 yıl hapis cezasına çarptırıldılar ve mahkeme salonunda tutuklandılar. Halihazırda tutuklu yargılanan Osman Kavala ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı. PEN Norveç yargı sisteminin bu şekilde şok edici bir düzeyde suistimal edilmesine bizzat şahit oldu ve bugün her bir tutuklu sanıkla söyleşi gerçekleştiriyor.

Önce biraz hapis hane koşullarını anlamak / duyurmak istiyoruz. Sağlığınız, kaldığınız yer nasıl? Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

İçerisinde banyo ve tuvaleti olan 4 m'ye 2,5m'lik bir hücrede tek başıma kalıyorum. 10*10 cm grid parmaklılı penceresi doğuya bakan hücrem, sadece sabah saatleri güneş alıyor. Ancak üst katta olduğu için gökyüzünü, kuşları görebiliyorum. Eşyası ranza, çelik dolap ve bir masa ve plastik bir sandalyeden ibaret. Pembe duvarları yazılarla dolu. Tutuklandığım sırada nezle olduğum için ilk günler sağlık açısından biraz zor geçti, sonrasında kısa sürede toparladım kendimi. Dışarıda da temel işim Akıl – Ruh – Beden sağlığımı dengede bir arada tutmak olduğu için bu konuda fena değilim sanıyorum.

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tipi ve şartları dolayısıyla cezaevleri içinde iyi konumda olanlardan biri anladığım kadarıyla. Ceza İnfaz Memurlarının çoğunluğu atanamamış memurlardan oluşuyor. Harika genç kadınlarla tanıştık bu memurlar arasından, çoğu işe ibade nedeniyle bu işi yapmak zorunda kalan donanımlı, çalışkan genç kadınlar. 12'şer saatlik vardiyalarla ve sözleşmeli çalışıyorlar. 8 senedir kadro açılmıyormuş. Kadrolularla sözleşmeliler arasında aynı işi yapmalarına rağmen ciddi maaş farkı var. Cezaevleri Adalet Bakanlığına ancak

cezaevindeki Aile Hekimliği kurumu Sağlık Bakanlığına bağlı. Bu iki başlılık durumu uygulama süreçlerinde bazı haksızlıklara neden olabiliyor. Mesela; 12 Mayıs 2022'de alınan kan testimin sonucunu halen görebilmiş değilim. Ulusal bir sağlık izleme platformu olan e-nabız sitesine de sonuçlarım yüklenmedi. Cezaevinde tüm taleplerinizi sabah sayımında toplanan dilekçeler yoluyla ilgili birimlere iletiyorsunuz. Defaeten dilekçe vermeme rağmen ne sonuçlara ne de verilmeme gerekçesine dair tatminkar bir yanıt alabilmiş değilim. Sanırım artık hukuki süreç başlatmam gerekecek. Zira bu sadece beni değil cezaevindeki 1450 tutuklu/hükümlüyü ilgilendiren bir konu. Özlük haklarımıza ve Anayasaya aykırı bu durum için mücadele etmek gerekiyor.

Dışarıya ilettiğiniz bir mesajda; “ben insan hakları aktivistiyim. Burada rehin tutuluyoruz” demiştiniz. Size ve diğer arkadaşlarımıza yönelik husumet dolu bu tavrı nasıl açıklıyorsunuz?

Açık söylemek gerekirse AÇIKLAYAMIYORUM! Maruz kaldığımız ve bedel ödediğimiz bu durum, benim için sırasıyla irrasyonel, absürd, distopik ve nihayetinde bir metaverse oyun gibi. Post-truth dönemin nadide bir parçası. Türkçe’de kendim için aktivist terimini kullanmam. Hak temelli mücadele veren bir “hak savunucusu” demeyi daha doğru buluyorum. Yaşadığımız bu sürecin dışarıda bizler gibi benzer mücadeleler verenleri sindirmek, korkutmak ve pasifize etmek için kullanıldığını düşünüyorum. Araçsallaştırılmış olmaktan da son derece rahatsızım elbette.

Sizin bütün hayatınız sivil toplum mücadelesinin kalbinde geçmiş. Gezi’den çok önceleri Taksim Platformu içinde emek verdiğiniz de biliyoruz. Ancak bu platform Avrupa’da Gezi ile tanınır oldu. Taksim Platformu neydi? Neden yanyana gelindi, neler yaptı, yapmak istedi, bize kısaca anlatır mısınız

Taksim Platformu ve Taksim Dayanışması sıklıkla birbirine karıştırılan iki farklı yapılanma. Benim koordinasyonunda gönüllü emek harcadığım Taksim Platformu 2011 yılının son aylarında kuruldu. Taksim Dayanışması ise daha sonra kurulan ve yurt çapında 128 farklı bileşeni olan, konuyla ilgili meslek odalarının koordinasyonunu üstlendiği bir çatı yapılanma.

Taksim Platformu, başlangıcı 2011 Aralık; ancak daha öncesi de var. Benzer konularda farklı alanlarda ortak mücadele veren arkadaşlarımızın istikrarlı yaklaşımları, kişisel deneyim ve birikimleriyle örülmüş uzun bir süreç... “Taksim Platformu nasıl kuruldu”nun yanıtı kısa : İhtiyaca binaen. Aslında bu söyleşide, Taksim Platformu’nun mücadele sürecine yakından tanıklık etmiş biri olarak kişisel algılarımı ve deneyimlerimi aktardığımın altını da çizmeliyim.

Çok farklı görüşler ve alanlardan gelen, aralarında konularında uzmanlaşmış kişilerin de olduğu, Taksim’e dair fikri ve önerisi olan insanlar aynı cümle etrafında bir araya geldi. İlk toplantı farklı disiplinlerden 35 kişinin ve o dönem 2 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu başkanının da katılımıyla 26 Aralık 2011’de, ilk basın toplantısı da 17 Ocak 2012’de yapıldı. Kendiliğinden oluşan bu sivil ve bağımsız grup Taksim Platformu olarak anılmaya başlandı. Hiyerarşisi olmayan, tüm kurumsal kimliklerden azade, demokrasiik katılımı önemseyen bağımsız bir yapılanma oluştu. Herkes tamamen gönüllü emek harcıyor, maaşlı çalışanı falan da yok...

Cumhurbaşkanı bizleri “Çapulcu” olarak anmakta ısrar etti. Ancak içimizde her türlü çapulcu var, monşer çapulcular, akademisyen çapulcular, öğrenci çapulcular, reklamcı, sosyal bilimci, gazeteci, sinemacı, aktivist, mimar, mühendis, mahalleli, esnaf, işçi, emekli, engelli, ocu bucu pek çok çapulcu, herkes için bir ucundan tuttu... Zaten o kadar haklıydık ki fısıldasak haykırdığımız zannediliyordu. Haklılığın verdiği cesaretle özgüven de geliyor. Çatışmacı bir dili benimsemek yerine anlama odaklı, sakin ve yaratıcı olabiliyorsunuz¹.

Yine dışarıya ilettiğiniz bir mesajda, “Bu dava bizim şahsi davamız değil. Gezi, topluma mal olmuş bir harekettir. Gezi bir onurdur” demiştiniz. Gezi neden bir onurdur? Gezi’den neler öğrenebiliriz?

Bu soruya bir metafor ile yanıt vermek isterim. Civa en sevdiğim metaldir. Hem katı hem sıvı, iletken ve yoğunluklu bir metal. En önemli özelliği dışsal bir etki ile paramparça olduğunda bir araya gelmek konusunda gösterdiği güçlü birleşme duygusudur. Gözünüzün önüne getirin, dağılmış parçalar hızla birleşir ve büyüyen kısım nasıl hızlı küçük parçalara çekim kuvveti uygular. Civanın simgesi HG’dir. Açılımına Halkın Gücü diyelim mi? Bir arada olmak güven duygusunu artırır öyle değil mi?

Duruşmalar boyunca biz tek bir gerçek delilden söz edildiğine şahit olmadık. Adil yargılanma hakkınız başta olmak üzere birçok temel hak ve özgürlüğünüzün ihlal edildiğini gözlemledik. Bunca haksızlık ve adaletsizlik karşısında nasıl bu kadar dik durdunuz?

Kişisel düsturlarım, mantığın ve öz güvenim nedeniyle sanırım. İki yalın düsturla bakarım hayata; birincisi kendimi ve diğerini anlama çabası, ikincisi ise hepimizin daha çocukken öğrendiği bana yapılmasını istemediğim şeyi diğerine yapmamaya çalışmak. Bu 2 yalın düstur, 57 yıldır yetiyor bana.

Optimist ya da pesimist değil, rasyonel ve güçlü realist biriyimdir. Bir de ne istemediğimi iyi bilen ve “Birey Antropolojisi” adı altında bir olanın metodolojisini oluşturmaya çalışıyor olmak beni biraz daha güçlendirdi sanıyorum. Ayrıca insanlık tarihi türlü çeşit haksızlıklarla dolu... Biz ne ilk ne de son olacağız gibi görünüyor değil mi? Arpa boyu yollarla ilerliyoruz, bizdeyse durum mehteran iki ileri bir geri... Bunun da bir avantajı olabilir elbet, düşünmek lazım.

Geçtiğimiz günlerde iddianamedeki mağdurlar arasında bugün aslında muhalefet partilerinin temsilcisi olan kişilerin de bulunduğu dikkat çekmiştiniz. Size sahip çıkılmadan bugün muhalefet yapılabileceğine inanıyor musunuz?

---

¹ Bu paragraf Mine Özerden’in isteğiyle, 3 Ekoloji Dergisi’nin Yaz 2013 sayısında yer alan söyleşisinden alıntılanmıştır.

Benim için “reel politik” olması gereken, “reel politika” ise mevcut durum. Politikacıların bizleri araçsallaştırma halini “reel politik” üzerinden okumaları, onurlu ve dürüst davranmalarını talep ediyorum. Şu anda bedel ödeyen biri olarak da bunu talep edebilmeyi hakkım olarak görüyorum. Dolayısıyla 61. Hükümetin Erdoğan ile yollarını ayıran üyelerinin sadece sağda solda konuşmalarını değil, uygulama süreçlerinde mağduriyet iddialarını dilekçe vererek çekmelerini bekliyorum. Sadece muhalefetin değil her kesimden hakkı yenen insanların Gezi’ye ve bizlere sahip çıkmasını diliyorum. Farklı kesimlerden insanların asgari müştereklerde, eşdeğer ilişki kurarak bir arada durma pratikleri geliştirme halinin daha da yoğunlaşarak güne taşınması gerektiğini, bunun demokratik yöntemlerle olması gerektiğini düşünüyorum.

Bir hak savunucusu olarak Türkiye’de ifade özgürlüğü ve sivil toplum örgütleri üzerindeki baskıyı nasıl okuyorsunuz?

Otoriterleşme topyekün küresel bir sorun. Bizim daha ağır yaşıyor olma nedenimiz son on yıldır kötü yönetiliyor olmamız kanımca.

Sizin de savunmanızda “Davanın sevindirici yanı cinsiyet eşitliğini yakalamış olması. 8 kadın 8 erkek sanık var” diyerek kinayeli bir şekilde dikkat çektiğiniz üzere Gezi davası sanıklarının yarısı kadındı. Türkiye’de kadınlar Avrupa’daki bütün kadınlara ilham verecek bir güçle mücadele ediyor. Sizce ifade özgürlüğü ve toplanma hakkı mücadelesinde ve tabii ki Gezi direnişinde kadının rolü nedir?

Evet şu anda 3 kadın 3 erkek, 18’er yılla tutukluyuz, Osman kavala müebbet. “Gizli Yediler”² mişiz de haberimiz yokmuş. Aslında cinsiyetçi okumalar yapmayı sevmem... Lakin “dişiler” olarak hayata 1-0 yenik başlayınca “mecburen feminist” oluyorsunuz. Yeni kuşaklardan çok daha ümitliyim. Ne de olsa onları bizler yetiştirdik diyerek kendimize pay çıkartmayı isterim. Şimdi de onlar bizi eğitiyorlar. Sınıf mücadelesi temel kavram elbette, lakin diş prekaryanın işi hep daha zor oluyor tüm dünyada.

Gezi sürecinde hep “Taksim Hepimizindir” dediniz. Bu bir slogana dönüştü. Bu sözün politik ve sosyolojik anlamı nedir size göre? Yine siz savunmanızda “Taksim’in her kesimden insanın ifade alanı olmaya devam etmesi için çalıştım” demiştiniz. Kamusal mekanla ifade özgürlüğü arasındaki ilişkiyi biraz açar mısınız?

Bu soruya da yanıtı 3 Ekoloji dergisinde yayınlanan söyleşimde ayrıntılı olarak bulabilirsiniz.

Etrafında bir araya gelinen “Taksim Hepimizin” sadece bir slogan ya da cümle değil, aslında bir durum saptamasıydı... 12/6/2011 seçimlerinden önce Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Taksim

---

² Gizli Yediler – Enid Blyton’un çocuk macera dizisi. Mine Özerden çocukken zevkle izlediği bu seriye bir atıfta bulunduğunun bilinmesi dileğini ilettili.

Projesini açıkladı. Taksim’de şüphesiz yeni bir düzenlemeye ihtiyaç vardı. Türkiye'nin dünya tarafından da bilinen en önemli meydanı Taksim. Her kesimden, her yaştan insanın ortak değeri...

Taksim, Kadıköy, Nişantaşı ya da Fatih gibi belli bir kesimin hakimiyeti altında değil. Farklı kültürel kodlardan gelen insanların birbirine değebildiği, birbirini hissedildiği tek nokta... Bir ifade alanı...

Üzülduğümüzde, sevindiğimizde, haksızlığa uğradığımızı düşündüğümüzde, kutlama yapmak istediğimizde hepimizin ilk aklına gelen yer Taksim. “Taksim ve çevresinin düzenlenmesi eskiden olduğu gibi yap boz biçiminde tepeden inme bir kararla biçimlenmesin, gelin bu defa farklı bir iş yapalım. Bu uygulama neden kenti fikir yönünden zenginleştirecek, nasıl bir yönetim istediğimizi gösterecek başarılı bir örnek olmasın?”

Kent yönetimini görevini yapmaya çağırıyoruz” dedik. “Taksim Hepimizin” saptaması tüm gerçekliğine rağmen halen otorite tarafından kabul edilmek istenmiyor. Kültürel çeşitliliğe olmazsa olmaz bir zenginlik olarak değil sadece “hoşgörü” çerçevesinden kibirle bakanlar Taksim hepimizin yerine “bizim” olsun istiyor.

Taksim'in geçmişten bugüne taşıdığı kültürel zenginliğin, toplumsal belleğinin geleceğe taşınması engellenmek, bir inatlaşmaya kurban edilmek isteniyor. Mesele sadece alana yeni bir damga vurmak değil gibi görünüyor, topyekun çehresi değiştirilmek, adeta geçmişle bağları yok edilmek isteniyor.³

Peki, bizler sizler için Avrupa halkları ve sivil toplum örgütleri olarak neler yapabiliriz?

Herkesin hepimiz için yapabileceği en önemli şey “sadeleşmek” kanımca... Sistemi yeniden, yeniden üreten işlerde çalışmak yerine “ekosistem”le uyumlu yaşamayı odağa koyan bir yaşam biçimini aramak ve denemek. Mottom “sahici, samimi, sade” olmaya çalışmak. Samimi olmak en kolay, sahicilik daha zor, en zoru ise sadeleşmek. Gerekenden daha fazlasını talep etmemek, dünya nimetlerini eşdeğer paylaşmanın yollarını açabilmek. Ekosistemi öğütterek tüketmemek. Kanımca şu anda tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler en eski kıtalardan biri olan Afrika'nın sırtına binmiş durumdayız. Ezilen aynı zamanda ezen olduğunu da idrak etmeden başka bir dünya mümkün mü bilemiyorum.

Ayrımsız bir gezegenin eşdeğer özneleri olacağımız günlerin çok da uzak olmadığı dileğiyle;

PEN Norveç Gezi yargılamasının sanıkları ve bu hukuksuz ve adil olmayan kararın bozulması için çaba içerisinde olan savunma avukatları ile dayanışma içerisinde olmaya devam edecek. PEN Norveç, Mine Özerden ve diğer Gezi sanıklarının özgürlüklerine kavuşmaları için çalışmalarını sürdürecektir.

---

³ Bu paragraf Mine Özerden'in isteği üzerine 3 Ekoloji Dergisi'nin Yaz 2013 sayısında yer alan söyleşisinden alıntılanmıştır.